

Kırım ve savaş günlerinde aşk ve nefret

İttihat ve Terakki hükümeti Ermeni tehcirine karar almış, jandarmalar köy köy Anadolu'yu taramakta... Gürsel Korat imzalı 'Unutkan Ayna' su gibi akıp giden bir roman. Nevşehir'de 1915 Haziranı'ndaki 10 günde kırım, savaş, nefret, aşk ve hüsrarla kurgulanmış bir polisiye de diyebilirsiniz.

MURAT YETKİN
murat.yetkin@hdn.com.tr

Nevşehir, 1915, Haziran. Çanakkale gazileri, ellerinde şehit olan hemşerilerinin künyeleriyle dönmekte, Kafkas cephesinde, Sarıkamış'ta Moskof'a karşı zafer kazanılmadığı, büyük bir bozgun yaşandığının kokusu çıkmakta, Irak'ta Kuttülamare'de yeni bir cepheye asker sevkıyatı yapılmaktadır. Kopup giden Balkanlardaki Müslüman kıyımından kurtulan kılıç artığı göçmenler kafilere kafilere kopup bilinmezliğe gelmektedir.

İttihat ve Terakki hükümeti Ermeni tehcirine karar almış, Cihan Harbi'nin cephelerine ek olarak bir cephe de içeride açılmıştır. Jandarmalar şehir şehir, köy köy Anadolu'yu taramakta, tehcir kolları kurulmakta, bu arada mesela Boğazlayan'da yaşanan kıyımın haberleri, bir yandan hayatın akıp gittiği Nevşehir'e dek ulaşmaktadır.

Nevşehir ve havalisi Balkan göçmeni, militan İttihatçı Miralay Ziya'nın sorumluluğundadır.

Acıma duygularını çoktan geride bırakmış Ziya'nın ise Nevşehir'deki Ermeni nüfusun tehcirinden önce, daha önemli bir görevi vardır. Miralay

Ziya ve istihbarat subayı, o da ailesini Balkan kıyımında kaybetmiş bir muhacir olan Kolağası Hürşit bir tabutun peşindedir.

Alınan istihbarata göre bu bir çocuk tabutudur. O tabutta dağlara çıkmış Ermeni çetelerin peşinde olduğu, değerli bir emanet olduğu bilinmekte ama içinde ne olduğu bilinmemektedir. Tabutta silah mı taşınmaktadır, bir hazine mi kaçırılmaktadır? O bilinmemektedir. Tek bilinen, o tabutun bir kişiye emanet edileceği, çetelerin de tabutla birlikte o kişiyi de güvenceye alma peşinde olduğudur.

O kişi 1908 ihtilaliyle yeniden kurulan meşrutiyet Meclisine giren Ermeni milletvekili Garbis Misanyan'ın izi kaybedilen karısı Zabel'dir. Ziya, Zabel'in izini Nevşehir'e kadar sürmüş ve kaybetmiştir. O tabutu ve Zabel'i bulmadan tehciri başlatmamaya kararlıdır. Gerçi Nevşehir eşrafı arasında sürülecek, bir kısmının yolculuğu muhtemelen daha Kızılırmak kıyısında son bulacak Ermenilerin mallarına el koymak, eşlerini kızlarını aralarında pay etmek için sabırsızlanan gözü dönmüşler vardır. Ziya içinse tehcir birkaç gün bekleyebilir, tabut önemlidir. Tabutun ve Zabel'in nerede, kim tarafından saklandığı da...

Hayır, size kitabı anlatmıyorum, onu yapmam, size sahneyi anlatıyorum.

Çünkü 'Unutkan Ayna'da Gürsel Korat bu sahneye bir değil, birden çok ayna tutmuş. Bazı aynalardan kayıp giden, bazı aynalarda unutulup tutuklu kalan görüntüler. Bir çırpıda, su gibi akıp giden bir roman çıkması ortaya.

Nevşehir'de 1915 Haziranı'ndaki on günde kırım, savaş, nefret, aşk ve hüsrarla ile kurgulanmış bir polisiye de diyebilirsiniz.

Çünkü insan çoğu zaman felaketin kapıda olduğuna inanmak istemez; felaket sanki hep başkaları içindir. John Lennon'un şarkısında söylediği gibi, hayatın biz başka şeyler planlarken başımıza gelenler olduğunu unutturuz çoğunlukla. Temel içgüdülerimiz hiç

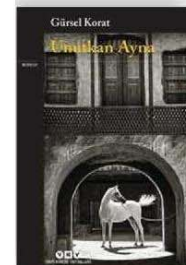
ölmeyecekmiş gibi gündelik kaygılarımızla yaşatmaya çalışır bizi. Ölüm ve aşk ise insanın kendisiyle en çok baş başa kaldığı hallerdir aslında.

İşte ölümün solğunun en çok ensede hissedildiği anlarda şöyle içli sahneler çıkıyor karşımıza: "Adamı anlamış, ilgisinden hoşlanmış fakat her şey oraya kadardı, bundan sonrası olamazdı. (...) Bediros'un Zabel'e yaptığı haksızlık, onun bütün davranışlarını aşka yormakla başladı. Olayları biz kez kendi kafamızdaki gibi algılamayalım, yanlışlar sökün eder. (...) Bediros ne halde olursa olsun, gerçek suydur ki, Zabel bir insan olarak çok sevip saydığı bu adama bir an bile ilgi duymamıştı."

Korat'ın başarısı, ölümcül bir takip altında hayatta kalma çabasındaki insanların ruh hallerini, yaşanan kıyım, savaş ve nefret ortamı içinde aykırı durmadan, sırtımdan işleyebilmesinde.

Bir romanda bence en değerli unsur olan olay örgüsüne gelince... Çehov'un "ilk sahnede görülen tabanca, son perdeye kadar patlar" kuralı dahil, bütün zorunlu ve artistik hareketleri yerine getirmiş Gürsel Korat; su geçirmez, hava geçirmez bir şekilde paketlemiş öyküsünü. Ahmet Ümit alınmasın ama son bir iki sayfaya kadar sonun nasıl geleceğini tahmin etmek zor.

Çukurova Yaşar Kemal için ne idiyse, Kapadokya Gürsel Korat için o. "Çukurova'nın Yaşar Kemal'i" demiyorum ama hem Yaşar Kemal'in yeri ayrı, hem de Gürsel Korat'ı sınırlamayalım şimdiden. Okuyun derim, pişman olmayacaksınız.

**UNUTKAN
AYNA**
Gürsel Korat
Yapı Kredi Yayınları, 2016
277 sayfa, 18 TL.